

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio V. De neceßitate gratiæ habitualis ad bene operandum & ad
vitandum peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

pertinens, vel etiam totam seruare legem, & vitare omnia peccata. Ita docent & demonstrant authores nuper citati præsertim Suarez lib. 1. cap. 20.

Probat
prin d ex
locis Diui
Augustini.

Primo enim ait sapientissimè S. Doctor bona quædam posse fieri sine auxilio speciali gratiæ, v. g. lib. de perfectione iustitiæ Cælestio, vt gratiam Dei negaret opponenti Apostolum dicentem quod vult faciat, non peccat si nubar, respondet optimè Augustinus, *Quasi pro magno habendum sit vellenubere, vbi de adiutorio diuina gratiæ operosius disputatur*, & lib. 3. hypognosticon asserit clarissimè quod opera hæc, velle in agro laborare, velle vxorem ducere non sunt opera quæ gratiam Dei exigant, *Fatendum est* (inquit) *liberum arbitrium inesse omnibus: quod nihil sine Deo specialiter per gratiam suam mouente possint in his quæ ad Deum pertinent, possint autem aliquid in vite presentis operibus non solum malis, sed etiam in illis bonis quæ de bono naturæ oriuntur.*

Ex Concil.
& D. Aug.
probat
secundò.

Secundò, illud vnum contendunt Concilia contra Pelagium coacta, & illum impugnans etiam Augustinus, quod nemo sine gratia vllum pietatis opus potest elicere, vel disponere se ad gratiam proximè vel remotè, nunquam autem negat opera illa minutiora quæ nihil habent commune cum pietate, sic enim manifestè se ipsum explicat S. Doctor lib. de gratia Christi cap. 26. *Gratiam Dei sic confiteatur* (inquit) *qui vult veraciter confiteri, vt nihil omnino boni sine illa quod ad pietatem pertinet veramque iustitiam, fieri posse non dubitet, quod inculcat etiam alibi sapientissimè neque se ipsum aliter explicat Concilium Arausicanum Can. 7. Si quis per naturæ vigorem aliquod bonum quod ad salutem pertinet æternæ vite cogitare, vt expedit, aut eligere, anathema sit.*

Ex iisdem
fontibus
probat
tertiò.

Tertiò, Augustinus & Concilia sapientissimè negant Pelagio posse liberum arbitrium sine gratia seruare totam legem, vincere omnes tentationes, & peccata omnia vitare, sic enim declaratur in epistola 90. S. Augustini quæ est Concilij Carthaginensis ad Innocentium & 92. quæ est Concilij Mileuitani ad eundem Pontificem, 94. quæ est ad Hilarium, & habetur lib. de spiritu & litera, cap. 27. vbi loquitur de operibus impiorum illorum nec Deum veraciter piæque colentium quorum quædam facta vel legimus vel audiuius quæ secundum iustitiæ regulam non solum vituperare non possumus, verum etiam meritò rectèque laudamus, additque statim *quanquam si discutatur quo fine fiant, vix inueniuntur, quæ iustitia debitam laudem defensionemque mereantur.* Frustra enim adderet illud (vix) si non contingeret vnquam vt illa essent verè bona ex quibus omnibus.

Probat
quarta ra-
tione.

Argumentum optimum duci potest, in illis enim omnibus locis in contrarium allegatis nihil intendunt aliud Augustinus, & Concilia, nisi Pelagij errorem impugnare, sed hanc sententiam de operibus facillimis moraliter bonis nihil habere de Pelagij errore definitum est à Pio V. & Gregorio XIII. contra Michaëlem Baium, ergo nihil illa omnia faciunt contra nos: vel enim loquuntur de operibus ad pietatem & salutem spectantibus vel de obseruatione totius legis, & victoria grauium tentationum: vel certè negant sapientissimè non sine prouidentia & speciali gratia Dei vt authoris naturæ posse aliquid facere quod moraliter bonum sit: cuius gratiæ meminit sanè Augustinus epist. 95. & Prosper contra collatorem cap. 19. nam illa verè gratia est, cum sit beneficium speciale Dei, cuius est causas ita ordinare vt ex earum serie talis oriatur cogitatio qua excitetur voluntas ad honestam actionem, quod magna in contrarium tentatione non turbetur, quod facilem habeat naturam, &c.

Solutio
primæ ob-
iectionis.

Ad primam Resp. propositiones illas Conciliorum & Augustini neminem habere posse de suo nisi men-

dacium & peccatum, non posse esse veras in eo sensu quem tenent aduersarij, nam eas sic intellectas omnino damnant Pius V. & Gregorius XIII. vt sæpè dixi, vel enim damnarentur Concilia illa & Augustinus ab illis Pontificibus, vel intelligi aliter debent. Primo, ergo significant quod homo in iis quæ ad pietatem & salutem pertinent, non habet nisi iudicium & peccatum, vnde addit Concilium, *Si quis autem habet veritatem & iustitiam, &c.* Secundo, significant quod homo solus ex se habeat, quod deficiat & peccet, malitia enim ex Deo non est, bonum autè semper à Deo sit vel vt ab authore naturæ ac creatore, si opus fuerit purè morale, vel vt ab authore gratiæ, si opus fuerit supernaturale. Vel tertio, significant validum omnino esse arbitrium ad mala opera cum magnas ad eas vires habeat, non valere villo modo ad opera bona etiam moralia cum nullas ad ea vires habeat, sed facillima duntaxat & paucissima facere possit: sicut ager qui non potest moueri nisi digitum non dicitur validus.

Ad secundam & tertiam nihil opus est noua responsione, nam in iis vel sermo est de operibus pietatis & de difficilibus, vel dicitur gratia creationis aut redemptionis ad singulos actus dari, sine quibus nihil fieri potest, cætera facilia sunt; & ex dictis soluta manent.

Solutio
cundæ &
tertiæ.

SECTIO V.

De necessitate gratiæ habitualis ad bene operandum & ad vitandum peccatum.

Hactenus exposui necessitatem gratiæ actualis ad bene operandum & seruandam legem quæ tota erat Catholicorum controuersia cum Pelagio, nunc de necessitate gratiæ sanctificantis duplex potest esse quæstio. Prima, vtrum illa sit tantopere necessaria vt sine illa & sine fide nullum fieri possit opus moraliter bonum. Secunda vtrum sine illa etiam feruari nequeat tota lex naturalis & diu vitari peccatum.

S. I.

Vtrum homo infidelis aut etiam peccator possit aliquando bene operari, an vero in omnibus semper peccet.

Celeberrimam effecit hoc tempore quæstionem Chanc, nuperi dogmatistæ sententia qui post Lutheri & Caluini errorem sæpius damnatum in Tridentino, & proscriptum à duobus Pontificibus Michaëlem Baium asseuerantissimè tamen affirmare non dubitauit lib. 3. & 4. de statu naturæ lapsæ: omnia & singula infidelium & peccatorum quorumlibet opera peccata esse, eorum omnes virtutes vera esse vitia: eamque veram & Catholicam Ecclesiæ totius, omnium Conciliorum, omnium Patrum, & in primis Augustini doctrinam esse adeo ratam & fixam, vt ex eo principio tota eius victoria pendeat de Pelagio & Inliano, cæcòque scholasticos omnes præsertim recentiores qui clarissimam illam lucem hactenus non viderint. Cui etiam errori fauere videntur, Catherinus, Gregorius, & Linconiensis.

Ratio verò dubitandi tota in vnum ferè reuoluitur Augustinum qui & pluribus Scripturæ autoritatibus, & variis Patrum testimoniis, & non paucis rationibus demonstrat opera infidelium omnia peccata esse: & eius omnia principia falsa sunt, si hoc fixum non est, nulla in infidelibus esse bona opera, nullas veras virtutes.

Dico primò, posse hominem infidelem aliqua facere opera, quæ non sint peccata, sed sint moraliter honesta, & veri actus virtutum: Imò & posse quemlibet

Ratio du-
bitandi
ex men-
te Augu-
stini.

Afferro
bis par-
tem

libet peccatorem cum solo gratiae actualis auxilio aliquos elicere actus etiam supernaturaliter honestos.

Probat
prima pars

Prima pars de bonis operibus infidelium expresse definita est à duobus Pontificibus contra Baium cuius 26. propositio hæc erat: *Omnia infidelium opera peccata sunt & virtutes Philosophorum sunt vitia.* Ut videas Irenensem esse rectorem errorum Baij, damnatum etiam eo nomine ab Urbano VIII. vide Suarem lib. 1. à c. 4. ad 8. Vasquez disp. 191. 192. Bellarminum, lib. 5. de gratia cap. 9. Valentiam quæst. 1. p. 3.

Ex Scri-
pturis.

Primo autem evidentiissime conuincitur ex Scripturis, Matthæi 5. *Si diligitis eos qui vos diligunt, nonne publicani hoc faciunt? & si salutaueritis fratres vestros nonne Ethnici hoc faciunt?* & cap. 7. *Si vos cum sitis mali vestris bona dare filijs vestris:* quæ omnia bona sunt & ex solo rationis naturalis dictamine solent fieri. Deinde multa etiam sunt exempla, v. gr. Nabuchodonosori adhuc infideli dicitur: *Peccata tua elemosynis redime.* Danielis 4. *Ægyptiæ mulieres obstetrices Hebræorum, masculos ipsorum seruauerunt incolumes ex affectu misericordiæ.* Exodi 1. Rahab meretrix non perit cum incredulis excipiens exploratores cum pace, Hebræorum 11. Cornelij centurionis orationes & Eleemosinæ placuisse dicuntur Deo, etiam priusquam esset fidelis vt testificatur Angelus Actorum 10. sed insignis præsertim est locus Apostoli Roman. 2. quem nuper adduxi, *Genes quæ legem non habent, naturaliter ea quæ legis sunt faciunt,* quæ verba ostendebam intelligi non posse de Gentibus ad fidem conuersis.

Secundò
Partib.

Secundò, præter Augustinum de quo postea videro, certum est ita censere reliquos Patres, v. gr. Nazianzenus orat. 28. multos, ait, naturæ ductu bene operari: Chrysostomus homilia de fide & lege naturæ, *Inuenies multos, inquit, qui quamuis sermonem veritatis non acceperint & foris sint, operibus tamen pietatis sint confecti, inuenies multos, misericordes compatientes, misericordia vacantes.* Hieronymus in c. 1. ad Galatas: *Multis absque fide ac Evangelio Christi vel sapienter faciunt aliqua, vel sancte.*

Tertiò ra-
tionibus.

Tertiò, rationes id clarè probant. Prima est quia Gentiles & quilibet peccatores nunquam ad fidem conuerti possent, si non possent sine fide opera vlla elicere moraliter saltem bona imò & bona supernaturaliter, nam pia saltem affectio ante fidem necessariò requiritur. Imò etiam sequeretur illos non peccare quoties omittunt bona opera quæ tenentur facere, verbi gratiâ, quando non honorant parentes, inimicos non amant, &c. Altera ratio est quia vbi sunt omnia principia rectæ operationis ibi esse potest recta operatio, sed in homine qui gratia & fide caret omnia sunt principia rectæ operationis moralis, cognitio scilicet honesti, libertas arbitrij, auxilium gratiæ, summa etiam facilitas in multis actibus inuenitur, vt dicebam, nihil ergo est quod operationem illam honestam impedire possit.

Secundà
pars pro-
bat.

Secundà etiam pars de operibus bonis hominis qui est in peccato, certà est & Catholica. Primo, enim probatur ex Scripturis nuper allatis Nabuchodonosori enim adhuc impio dicitur: *Peccata tua elemosynis redime: date elemosinam & omnia munda sunt vobis.* Secundò, colligitur ex Concilio Tridentino sess. 6. Can. 7. & sess. 14. cap. 4. vbi anathema dicitur ei qui dixerit dolorem de peccatis conceptum ex motu poenæ, vel gloriæ non esse verum & vilem dolorem, nec præparare ad gratiam. Sed ille dolor qui præparat ad gratiam ab eo elicitur qui non habet gratiam, ergo aliquis actus bonus elicitur ab eo qui non habet gratiam. Denique sequeretur neminem conuerti vnquam posse ad Deum, & resurgere à peccato, nam antequam resurgat à peccato debet elicere aliquem actum bo-

num, quod est impossibile homini non habenti gratiam: à priori ratio est, quia gratia habitualis non requiritur ad opera moraliter bona vt sit principium eorum effectuum, neque vt sit principium finale dirigens hominem in Deum vt finem vltimum, ergo sine gratia sanctificante potest homo peccator bene operari. Ad rationem dubitandi quæ tota nititur auctoritate S. Augustini vt respondeatur examinandum est diligentius.

S. II.

Quenam fuerit mens Augustini de bonis operibus infidelium.

Anslenianæ totius causæ præsidium est vnus Augustinus vt sæpè monui quem aduersarij contendunt adèd clarè loquutum esse vt non nisi coactè ac infideliter trahi possit ad id quod statuebamus.

Mens D.
Augustini.
declaratur.

Primo, enim clarissimè sæpè dixit omnia infidelium opera quantumcunque bona videantur, vera tamen peccata esse, verbi gratia, lib. 1. de nuptiis cap. 3. loquens de pudicitia coniugum Ethnicorum, *Cum igitur (inquit) faciunt hæc homines sine fide quæ videntur ad conjugalem pudicitiam pertinere, siue hominibus placere querentes, vel sibi, vel alijs siue in his quæ vitiose concupiscunt humanas molestias deuantes, non peccata coercentur, sed alijs peccatis alia peccata vincuntur:* & infra, *hoc tam evidens bonum cum infideles habent, quia infideliter vtuntur, in malum peccatumque conuertunt: concluditque tandem, quomodo vera ratione pudicum corpus asseritur quando à vero Deo animus fornicatur: quod idem non obiter tantum attingit, sed ex professo tractat & probat lib. 4. contra Iulianum à cap. 3. Vnde colligitur, inquit, etiam ipsa bona opera quæ faciunt infideles, non ipsorum sed illius qui bene vititur malis, ipsorum autem esse peccata, quibus & bona malè faciunt. Idem habet lib. de continent. cap. 13. in præfat. in Psal. 31. & alibi sæpissimè.*

Ratio du-
bitandi ex
August.

Secundò, in illis & in alijs multis locis multa ex Scripturis profert quibus sententiam suam probat præsertim autem dictum illud Apostoli habet sæpissimè in ore, Roman. 14. *Omne quod non est ex fide peccatum est,* & Hebræorum 11. *sine fide impossibile est placere Deo,* quæ duo Pelagianis semper obicit S. Doctor libro illo 4. contra Iulianum, & epist. 105. & 107. Deinde probat idem ex Matth. 7. *Non potest arbor mala bonos fructus facere,* & Matth. 6. *Si oculus tuus fuerit nequam totum corpus tuum tenebrosum erit,* vnde inuictum Cælestio & Iuliano argumentum obicit, quia vbi non est intentio bona ibi semper est opus malum, pater autem quod in infidelibus nunquam esse potest intentio sufficiens ad opus bonum: nam hoc est in Augustini doctrina principium certissimum, quod nullum opus esse possit bonum, si non fiat ad finem diuini boni, quod latè tractatur loco citato contra Iulianum & in libris ad Bonifacium.

Secundà.

Tertiò, in illo etiam principio, quod sine charitate nihil bonum sit, fundantur alia omnia principia doctrinæ Augustini contra Pelagium: Primum est quod nullum sit opus bonum si fiat timore poenæ, non amore iustitiæ, lib. de spiritu & litera cap. 15. *Quod mandatum, inquit, si fiat timore poenæ, non amore iustitiæ, seruili-ter fit non liberaliter, & ideo nec fit, non enim est fructus bonus, qui de charitatis radice non surgit.* Secundum dilectionem Dei vt finis vltimi dominari debere in omni opere moraliter bono, lib. 4. contra Iulianum cap. 3. *Noueris non officiis sed finibus, à vitijs discernendas esse virtutes.* Tertium est, amorem creaturæ quemlibet malum esse, si ad Deum non referatur, lib. 4. contra Iulianum, *sine hoc amore creatoris nemo rectè vititur creaturis.* Quartum est, nullum esse posse medium inter

Tertià.

charitatem

charitatem & culpabilem cupiditatem, in Psalm. 118. *Qui noluerit seruire charitati, necesse est ut seruiat iniquitati.* & cap. 117. *Enchiridij regnat carnalis cupiditas ubi non est Dei charitas.* Quantum est nullam tentationem vinci sine charitate nisi per aliud peccatum quod expressit optimè S. Prosper carmine de ingratis c. 27. *Manet ergo voluntas, semper amans aliquid, quo se ferat, & labyrintho fallitur ambages variarum ingressa viarum: vana cupit, vanis timet, & timet, omnimodaque mobilitate ruens in vulnere vulnere surgit.*

Quarta.

Quartò, constantissimè Augustinus docet nullas in infidelibus veras esse virtutes, sed sola vitia, verbi gratiâ, sententia 106. quam refert ex eo Prosper sic pronunciat, *Omnis infidelium vita peccatum est, & nihil est bonum sine summo bono, ubi enim agnitio deest eterne ac incommutabilis veritatis falsa virtus est, etiam in optimis moribus:* lib. de continentia cap. 12. *Nunquid enim continentiam fidei quam munus Dei verissimè dicimus, dicturi sumus esse peccatum, absit à nostris cordibus tam detestanda dementia, beatus autem Apostolus ait, omne quod non est ex fide peccatum est.* Vnde lib. 1. retractationum cap. 3. retractat omnino id quod dixerat adhuc iunior, Philosophos non vera pietate præditos, virtutis tamen luce fulsisse, quæ omnia tam crebrò & tam assuevanter repetit S. Doct. ut omnis quæ afferri potest interpretatio, ludificatio magis esse videatur.

† Assertio
secunda.

Dicendum tamen secundò est Augustinum admisisse omnino in hominibus infidelibus, & iniustis quædam licet rarissima, & facillima moralium virtutum opera: quamvis verissimè semper asseruerit ferè omnes illorum actus licet apparenter bonos vera tamen esse peccata. Ita tenent & suis probant contra Lutherum, Calvinum, Chemnitium Hosius, *In confessione Catholica* c. 73. Bellarminus, lib. 5. c. 9. & 10. Suarez lib. 1. c. 7. Vasques disp. 192. c. 4. & disp. 192. c. 2. & 3.

Probatur
ex locis
D. Aug.

Primò enim docet Augustinus opera bona infidelium fieri ab eis ex dono gratiæ, quod esse non posset verum, si essent peccata: nam v. g. lib. 1. de gratia Christi, c. 24. ait Deum immutasse cor Regis Assueri, & transfudit indignationem eius in lenitatem, assertque rationem, quia Deus mirabili sua & ineffabili potestate operatur in cordibus hominum non solum vere reuelationes, sed etiam bonas voluntates, ergo fuit in Assuero voluntas aliqua non mala quam operatus est Deus: & epist. 130. ad Cyrenses de Polemone quem ex ebrioso repente continentem fecerat Xenocrates, *Quoniam ergo ille (inquit) sicut prudenter & veraciter intellexit, non Deo fuerit acquisitus, sed tantum à dominatu luxurie liberatus, tamen ne id ipsum quidem quod melius in eo factum, non humano operi tribuerim, sed diuino.* Vnde addit, quod si ille hoc donum cognouisset, fuisset non solum continens, sed religiosus etiam & pius, & continentiam habuisset non solum ad honestatem presentis vite, sed etiam ad meritum eterne; & lib. 4. contra Iulianum, cap. 3. *Quanto melius (inquit) istas quas dicis in impiis esse virtutes diuino muneri potius, quam ipsorum tribueris voluntati, licet & ipsi hoc nesciant.*

Probatur
secundò ex
mente D.
August.

Secundò, S. Doctor vocat ea opera infidelium meritò laudanda & remuneratione digna, ergo ex mente Augustini opera illa non sunt peccata. Sic enim habetur libro de spiritu, & litera capite vigesimo septimo: *Quorum etiam impiorum (inquit) nec Deum veraciter pieque colentium, quædam tamen facta vel legimus, vel nouimus, vel audimus quæ secundum iustitiæ regulam non solum vituperare non possumus, sed etiam iuste pieque laudamus, quoniam si discutiatur quo fine fiant, vix inueniuntur quæ iustitiæ debitam laudem defensionemque mereantur,* &c. lib. 5. Ciuitatis c. 15. docet Deum, Romanis dedisse tam amplum imperium, ut in hac vita remuneraret bonas eorum virtutes. lib. contra mendacium cap. 15. docet quod in obstetricibus Hebræo-

rum, & Rahab meretrice misericordia digna fuit temporalis remuneratione, quæ omnia demonstrant clarissimè S. Doctoris mentem.

Probatur
tertiò ex
S. Doctoris
locis.

Tertiò, mirabili etiam artificio S. Doctor bona illa opera infidelium contraponit peccatis venialibus iustorum, loco nuper citato de spiritu & litera: *Sicut enim non impediunt vitam eternam iustorum peccata illa minima, sine quibus in hac vita non viuunt, sic ad salutem eternam nihil profunt impio aliqua opera sine quibus difficillimè vita cuiuslibet pessimi hominis inuenitur;* de quibus deinde addit, *quod cum Deum verè pietate non non colant; habent tamen quadam opera bona in vita impia.* Quod docet etiam apertissimè epist. 99. ad Euodium, *Multos etiam quorum literas non habemus, sed in illorum literis didicimus laudabiles vitas, ut excepto Dei cultu, in quo errarunt colentes vana, in cæteris moribus parsimonia, continentia, castitatis, non solum ciuibus, sed etiam hostibus imitandi, merito proponantur.*

Probatur
quartò.

Quartò ad solutionem difficultatum attendendus omnino est scopus Augustini quoties negare videtur aliqua opera bona infidelium, nam ibi contendit duntaxat offendere aduersus Pelagium, quod nemo sine auxilio gratiæ potest seruare totam legem, Deum amare super omnia, & vitam eternam assequi, atque adeò neque ab ullis vnquam infidelibus totam legem seruata esse cum potius contaminata esset omnis eorum vita, in qua vix aliquid laude dignum reperiretur. De operibus verò facillimis & rarissimis nulla vnquam fuit illi concertatio cum Pelagio.

Triplex
sensus Aug.
gustini.

Itaque certum est triplicem esse sensum eorum omnium quæ asserit Augustinus de bonis operibus infidelium. Primò enim debent intelligi de opere infidelis ut est infidelis, id est ut operatur ex principiis infidelitatis: nam S. Thomas explicat Augustinum 2. 2. quæst. 23. art. 7. ad 3. clarissimè patet, ex lib. 4. contra Iulianum cap. 3. dicenti enim Iuliano, si gentilis nudum operuerit, *Nunquid quia non est ex fide peccatum est:* Responder, *propterea in quantum non est ex fide peccatum est, non quia per se ipsum factum peccatum est, sed de tali opere non in Domino gloriari propterea peccatum est.* Secundò, voluit Augustinus nullum in infidelibus esse opus absolute bonum & ad vitam eternam conducentem sic enim se ipsum explicat lib. de gratia Christi cap. 26. *Ac per hoc (inquit) gratiam Dei quæ charitas Dei diffunditur in cordibus nostris, sic constituitur qui vult veraciter confiteri, ut omnino nihil boni sine illa, quod ad pietatem pertinet veramque iustitiam fieri posse non dubitet,* & lib. 4. contra Iulianum cap. 3. *Scito nos illud bonum hominum dicere illam voluntatem bonam, illud opus bonum, sine gratia Dei quæ datur per Mediatorem hominum nemini posse conferri, per quod solum potest ad eternum Dei donum, regnumque perducti.* Tertiò, cum dixit Augustinus omnia infidelium opera peccata esse, nihil in eis esse bonum, intellexit vix vlla esse opera quæ corrupta non sunt & mala, propter malum finem, quia scilicet paucissima illa sunt & ferè nulla bona, præ multitudinem malorum. Sic enim constat ex loco citato de spiritu & litera. *Quemadmodum dicitur Geneseos 4. Omnis caro corruperat viam suam, & Psalm. 13. Omnes declinauerunt simul inuitiles facti sunt, non est qui faciat bonum,* &c. Vnde

Ad primam Resp. verè dixisse Augustinum omnia opera infidelium quantumcunque bona esse videantur vera tamen peccata esse, quia paucissima sunt, & rarissima sunt opera quæ saltem ex prauo fine non fiant, quo in sensu dixit: *Non peccata coercentur sed aliis peccatis, alia peccata vincuntur,* quia id plerumque ex aliquo fine malo & quia tam rara & adeò imperfecta sunt illa opera propterea meritò dixit, *Quomodo vera ratione pudicum corpus asseritur,* &c.

Quia

Quia scilicet pudicitia non acquiritur per actus adeo raros & imperfectos.

Secunda. Ad secundam Resp. testimonia illa omnia Scripturarum quibus Augustinus vitur probare tantum unum ex tribus illis quae proposui. Primò, *Omne quod non est ex fide peccatum est*, id est omne quod est ex infidelitate sine dubio est peccatum. Secundò, *sine fide impossibile est placere Deo*, quia ille qui propter infidelitatem inimicus est Dei, non efficitur Deo gratus propter leuissima opera honesta, arbor mala qualis est omnis infidelis & quilibet peccator nullos potest producere fructus omnino bonos, & pertinentes ad aeternam vitam; imò nec naturaliter bonos producere potest quatenus infidelis est.

Tertia. Ad tertiam Respon. exigi quidem intentionem aliquam bonam ad quodlibet opus bonum, nego autem requiri talem intentionem quā opus dirigatur ad Deum ut finem ultimum, sufficit enim si dirigatur solum virtualiter & interpretatiue. Neque contrarium probant omnia illa quibus Augustinus probat contra Pelagium nihil esse bonum sine charitate, quia vult duntaxat quod sine charitate saltem habituali nihil est bonum meritorie. Quotiescunque igitur damnat Aug. opera quae fiunt ex timore poenae, nō ex amore iustitiae, reprobant tantum timorem seruilem cum seruitute qui est reuera malus, timorem autem seruilem laudat sapissimè S. Doctor cui alioqui contradiceret Tridentinum sess. 6. Quando exigit ut in opere bono dominetur amor ultimi finis, loquitur de operibus pietatis ad salutem necessariis. Amorem creaturae dicit esse malum si ad Deum virtualiter saltem non referatur, id est si constituatur ultimus finis in creatura. Quando dicit, *Nihil esse medium inter charitatem, & culpabilem cupiditatem*, significat rarè aliquid esse medium, qui enim charitate non agitur, regitur ferè semper cupiditate.

Quarta. Ad quartam Resp. verum esse quod nulla in infidelibus sunt virtutes, quia scilicet paucissimi, & imperfectissimi actus non generant virtutem: quis enim sobrium cum appellauerit qui ter in vita sobrietatis actum elicerit imperfectissimum, tota verò reliqua vita fuerit intemperans. Vel etiam ut explicat Sanctus Thomas 1. 2. quest. 65. art. 2. loquitur Augustinus de virtutibus perfectis & Christianis quae ad salutem utiles sunt. Vnde dicitur cap. illo 3. contra Iulianum, *Si ad consequendam veram beatitudinem quam nobis fides per Christum promittit, non profunt homini virtutes, non sunt verae virtutes.*

§. III.

Virum sine gratia habituali & fide seruari possit tota lex & diu vitari omnia peccata.

S. Thomas art. 8.

Dixi posse hominem infidelem, & peccatorem aliquando bene operari, nunc maior quaestio esse potest, virum possit homo destitutus fide aut habituali gratia abstinere ab omni opere malo per longum tempus, & seruare totam legem, per sola gratiae auxilia quae nemini denegare solet Deus ad non peccandum.

Ratio prima dubitandi. Ratio ergo dubitandi est primò, quia gratia quam exigunt Concilia & Patres ad vitandum omne peccatum est gratia illa, quae naturae vulnera sanat, & tollit difficultatem in obseruatione Praeceptorum, & victoria tentationum, intellectum illuminando, coercendo appetitum: totum illud non est aliud quam auxilium actuale, gratia enim habitualis nihil eorum efficit, ergo ad vitandum peccatum habitualis gratia non requiritur.

Tom. I.

Secundò, ad actus purè naturales principium super-naturale non requiritur saltem secundum substantiam: sed obseruatio legis naturalis est actus purè naturalis, & fides ac sanctitas principia sunt super-naturalia secundum substantiam, ergo fides & sanctitas non sunt necessariae ad seruandam legem naturalem, & vitanda peccata.

Tertia. Tertio, posset homo in statu purae naturae seruare totam legem naturalem cum auxiliis quae sequerentur donum creationis, tunc nec esset fides, neque gratia sanctificans, ergo sine illis potest tota lex seruari.

Quarta. Quarto, si non potest vitare peccata mortalia ille qui habet peccatum mortale, sequitur peccare mortaliter quemlibet peccatorem, si post peccatum non agat statim poenitentiam, quod tamen videtur falsum.

Dico tertio, neminem sine fide ac sine gratia habituali, posse per notabilem aliquam moram temporis abstinere ab omni peccato mortali, cum ordinariis gratiae auxiliis quae conferri solent à Deo. Sicque moraliter fieri non potest ut qui est in peccato mortali per aliquod tempus in eo perseueret, quin noua & noua committat peccata & thesaurizet sibi iram in die irae. Sic docent communiter Theologi cum S. Thoma in hoc articulo ut ostendunt Suares lib. 1. c. 27. Vasques disp. 196. eorumque non pauci putant sic statutum esse à Conciliis aduersus Pelagium.

Probatur prima pars. Prima pars quae asserit obseruationem totius legis esse infidelibus moraliter impossibilem certa est ex Apostolo, ex Conciliis, ex Augustino, & ex variis rationibus: Apostolus enim sic pronunciat Rom. 7. *Lex spiritus vita in Christo Iesu liberauit me à lege peccati & mortis.* Lex autem illa de qua loquitur Apostolus, lex est fidei quae per internam spiritus virtutem victrix est appetitus. Ad Galatas 3. conclusit omnia Scriptura sub peccato, ut promissio ex fide IESU CHRISTI daretur credentibus. Idem docetur in Conc. African. epist. 90. inter epistolas Augustini, in Concilio Arausicano 2. c. 4. vbi dicitur liberum arbitrium liberari per gratiam illam qua iusti effimur, quae doctrina est Augustini, epist. 105. & aliis locis superius adductis. Denique optima ratio est, quia concupiscentia tantas aduersus rationem adepta est vires, ut potentissimis ad eam diu vincendam praesidiis opus sit, qualia non sunt motiua purè naturalia, sed sola motiua fidei, ut magis etiam constabit ex dicendis statim.

Probatur secunda pars. Secundam enim partem de homine in peccato mortali existente qui non possit diu à nouis abstinere peccatis ex certa lege ac decreto Dei qui statuerit non dare homini inimico ea gratiae auxilia quae prauidet fore efficacia ad omne peccatum vincendum, eximia Primò, Scripturae probant, v. g. II. 57. *Abscendi à te faciem meam, & indignatus sum abiit vagus in via cordis sui.* Ioannis, *Si quis in me non manserit* (inquit Christus) *mittetur foras sicut palmes & arescet, & in ignem mittent.* Secundò, definitum id videtur esse à Conciliis Carthaginensi, Mileuitano, Arausicano, vbi dicitur quod ad non peccandum gratia iustificationis exigitur. Eximia sunt in eam rem testimonia S. Augustini, v. g. lib. de spiritu & litera c. 14. vbi explicans illud (factores legis iustificabuntur.) *Ut sciamus* (inquit) *non aliter eos esse factores legis nisi iustificentur, ut non iustificatio factoribus accedat, sed factores legis iustificatio precedat, idem habetur lib. 1. de gratia Christi cap. 8. & lib. de correptione & gratia c. 2. in quibus ad legem seruandam exigit, & gratiam quā liberamur ab iniquitate, & quā saluamur ab infirmitate: notissimum etiam est illud Gregorij Magni, Peccatum quod per poenitentiam non deletur suo pondere in aliud trahit.* Rationes denique id probant petitione partim ex parte Dei, partim ex parte ipsius hominis: nam ut aliquis vincere possit omnes tentationes, & resistere

PPp

resistere

resistere concupiscentiæ ac Diabolo, necessarium ei est ex parte Dei speciale aliquod auxilium & beneficium gratiæ per quod confortetur & in tot periculis ingruentibus liberetur, ex parte autem hominis requiritur ut cor habeat bene affectum erga Deum, & in eo firmatum, alioqui succumbet hand dubiè appetitui, sed ei qui existit in peccato deest utrumque illud: nam speciale illud donum gratiæ referuat Deus amicis suis, cum ille sit effectus amoris eximij, suis autem inimicis satis est quod alia non denegat auxilia minora, & minus congrua. Deinde cor hominis peccatoris alienatum est a Deo, inclinatum ad Creaturas, unde fit ut minima illud tentatio trahat ad ruinam, *Iniquitates videlicet sua capiunt impium, & funibus peccatorum suorum constringitur*, ut habetur Prouerbiolum 24.

Solutio
primæ du-
bitationis.

Ad primam Resp. verum esse quod ad seruanda omnia præcepta non aliud requiritur quam actuale auxilium gratiæ, tanquam principium per quod talis operatio fieri debeat: gratia vero habitualis requiritur tanquam fundamentum propter quod solum Deus tales det gratias quæ sint principia efficacia resistendi omnibus tentationibus.

Secundæ

Ad secundam Resp. verum etiam esse quod ad actus naturales immediatè non requiritur principium vltimum supernaturale secundum substantiam, sed nihilominus tamen illud requiritur mediatè, quatenus sine illo ut fundamento supernaturali non obtinebuntur principia etiam supernaturalia per quæ tales actus naturales de facto eliciantur longo tempore: non enim nego quin breui aliquo tempore possit homo existens in peccato, abstinere à nouis peccatis, sed volo id esse impossibile pro longa mora temporis, est enim prorsus infallibile, quod nemo infidelis aut peccator totam naturæ legem vnquam seruat.

Tertiæ.

Ad tertiam Resp. concedendo quod homo in statu puræ naturæ non posset seruare totam legem per longum tempus, vel ex solis naturæ viribus, vel ex solis illis auxiliis gratiæ quæ nunc sequuntur gratiam creationis. Deus autem in illo statu potuisset dare auxilia purè naturalia ex solo beneficio creationis, ut per illa homo potuisset seruare totam legem: Imò probabiliter docet Suarez quod Deus illa auxilia de facto contulisset, quia pertinet ad authorem naturæ ita suis providere creaturis, ut finem suum assequi possint. Huiusmodi enim auxilium quamuis indebitum omnino esset naturæ in se ipsa considerata, valde tamen esset consentaneum diuinæ providentiæ naturam illam gubernanti.

Quartæ.

Ad quartam Resp. neminem obligari ad confessionem statim faciendam post commissum peccatum, quia possumus breui aliquo tempore sine habituali gratia, totam legem seruare: tenemur autem post aliquod tempus non nimis longum, præsertim si grauis urgeat tentatio trahens ad peccatum, alioqui ut notabat Gregorius Magnus prius illud peccatum pondere suo in nouum peccatum trahet.

SECTIO VI.

De Necessitate priuilegij specialis ad vitanda omnia peccata.

Dixi de necessitate gratiæ tum actualis, tum habitualis, nunc priuilegium speciale voco gratiam illam actualem quæ paucissimis & rarissimè conceditur, & quæro utrum possit homo fidelis, & existens in gratia, vitare omnia peccata, & toto vitæ tempore perseverare in statu illo beatissimo: quod disputari Primò, potest de peccatis mortalibus. Secundò, quod obscurius est, de peccatis venialibus.

S. I.

Utrum sine speciali priuilegio possit aliquis vitare omnia peccata mortalia, & perseverare toto vitæ tempore in gratia.

Dvpli citer intelligi potest, quod homo possit sine speciali priuilegio vitare omnia peccata mortalia. Primò utrum habeat potentiam saltem sufficientem cum ordinariis gratiæ auxiliis ad perseverandum. Secundò, utrum habeat potentiam efficacem ita ut cum illis etiam de facto perseveret.

Sensus diffi-
cultatis.

Ratio dubitandi est quia primò, illud est priuilegium speciale quod non conceditur nisi paucis, sed perseverare longo tempore in gratia non conceditur nisi paucis, ergo perseverare in gratia est beneficium specialissimum.

Ratio pri-
ma dubi-
tandi.

Secundò, illud non potest fieri sine speciali priuilegio, quod nemo condignè mereri potest, sed perseverantiam præsertim finalem nemo condignè meretur ut docebo postea, ergo illam nemo potest habere sine speciali priuilegio.

Secunda.

Tertiò, illud quod omnium donorum est maximum, nemo sine priuilegio speciali potest obtinere, sed perseverantia in gratia usque ad finem, maximum est omnium donorum, ergo illa sine speciali priuilegio non potest obtineri.

Tertia.

Dico primò, neminem esse iustum qui sine speciali priuilegio non habeat potentiam sufficientem ad omnia peccata mortalia vitanda, & ad perseverandum usque ad finem vitæ, sed nemo tamen potentiam habet efficacem sine tali priuilegio.

Affertio
prima bi-
partita.

Primam partem cum Caluino, Luthero, Melancthone ausus est negare noui dogmatis fabricator 10m. 3. l. 3. c. 13. col. 325. vbi sic habet *sunt quædam homini præcepta secundum statum & vires in quibus constitutus est impossibilia, nec adest semper gratia quæ præcepta illa implere sufficiamus: & iterum, impotentia implendi præcepta reperitur etiam in iustis, qui & fidem Christi & charitatem iustitia susceperunt: & iterum ibid. Non adest semper gratia quæ præcepta illa implere sufficiamus. Idque alibi sæpè reperit, & desumptum est omnino ex pluribus locis Caluini, cuius hoc præcipuum & maximum est delirium, ex Luthero ut dixi, Melancthone, Chemnitio & aliis sectariis, quorū horrenda blasphemia damnata est in Trid. sess. 6. cap. 11. & Can. 18. *Si quis dixerit Dei præcepta homini etiam iustificato & sub gratia constituto esse ad obseruandum impossibilia, anathema sit*, & sane si testatur Scriptura. *Omnia possum in eo qui me confortat: Faciam ut in præceptis meis ambuletis: Mandata eius grauiora non sunt: Non patietur vos tentari ultra id quod potestis. Deus igitur* (inquit Aug. lib. de nat. & grat. c. 43.) *impossibilia non iubet, sed iubendo admonet, & facere quod possis & petere quod non possis.* Neque rationes cogerere opus est, ratio enim naturaliter indita homini statim impietatis & iustitiæ hominem illum damnat qui ausus dicere summè sapientem, summè bonum, summè iustum imperare impossibilia, & damnare hominem qui non faciat, quod nemo vnquam tyrannus fecit, & nemo adscribere Deo possit nisi dicat eum non esse Deum. Quomodo enim obligari possum ad id quod est impossibile, & propter violationem illius puniri. Neque satis est dicere poenam hanc esse peccati primorum parentum, sequitur enim neminem damnari propter violationem præceptorum, quæ obseruare nemo potest, sed tantum propter peccatum Adæ.*

Probat
prima pars
Scripturis,
& ratione.

Secunda pars de potentia efficaci ab omnibus tenetur Catholicis & probatur omnibus argumentis quæ allata sunt in ratione dubitandi, quia scilicet gratia

Probat
secunda
pars.